«На Всеукраїнський конкурс авторських програм практичних психологів і соціальних педагогів «Нові технології у новій школі»

Корекційно-розвивальна програма

для учнів початкових класів інклюзивної форми навчання з вадами інтелектуального розвитку

«Особистість починається з любові»

Виконавець:
Чорна Ольга Дмитрівна,
практичний психолог
Криворізької загальноосвітньої школи I-III ст. №85

тел. (097) 875 16 83
E-mail: shkola85@ukr.net

м. Кривий Ріг

Анотація

Програма була розроблена з потреби впровадження інклюзивної форми навчання для учня з вадами інтелектуального розвитку (синдром Дауна), супроводжуваних низкою супутніх захворювань. На той час автор не змогла знайти потрібної програми і розробляла її самостійно, спираючись на досвід практичних психологів.

Розвиток когнітивної сфери у програмі супроводжується вправами з профілактики порушення зору, вправами на розвиток моторики рук, роботою по активізації діяльності обох півкуль мозку.

Мета програми: системний вплив на розвиток когнітивних функцій подолання учнями емоційних проблем і проблем мотивації навчання, формування необхідних навичок упевненого спілкування, підвищення самооцінки та позиціонування себе у колективі.

Мета корекційно-розвиваючих занять реалізується розв'язанням таких **завдань.**

- Розвиток сенсорно-перцептивної діяльності
- Розвиток розумової діяльності (аналітико-синтетичного процесу, порівняння, узагальнення, класифікації) у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком.
- Розвиток наочно-образного та словесно логічного мислення.
- Корекційний розвиток вольової сфери (формування уваги, здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки).
- Формування предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регуляційного компонентів)
- Розвиток дрібної моторики.

Протягом чотирьох років програма впроваджувалась в КЗШ №85 з 2012-2013н.р. по 2015-2016 н.р. Вона дійсно успішно вплинула на розвиток учня і допомогла його соціалізації у колективі.

Цю програму практичний психолог продовжує ефективно використовувати в роботі з іншими групами проблемних дітей під час корекційних занять.

Пояснювальна записка

Програма з корекційно-розвивальної роботи для учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із вадами інтелектуального розвитку інклюзивної форми навчання розроблена на основі Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Організація її змісту передбачає цілеспрямований вплив на розвиток когнітивної сфери учнів з метою формування пізнавальної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення, вольових дій, відповідно до вікових та психологічних особливостей молодших школярів .

Актуальність проблеми психологічного супроводу дітей інклюзивної форми навчання з інтелектуальними порушеннями визначається все більш зростаючою кількістю таких дітей і необхідністю застосування різноманітних підходів до них. Виготський писав про шкідливий вплив на дітей з проблемами у розвитку соціальної ізоляції. Він дійшов до висновку,що , відриваючи таких дітей від сімей та друзів і створюючи для них особливе соціальне довкілля, суспільство викликає в них «вторинну інвалідність». Останніми десятиліттями в усьому світі відбуваються зміни у розумінні та забезпеченні якісної освіти для дітей з особливими потребами. Найвищим рівнем інтеграції цих дітей у загальноосвітній школі є інклюзивне навчання. В Україні також набувають поширення новітні освітні технології, в основу яких покладено принцип урахування інтересів таких дітей. Одним з основних принципів міжнародних стандартів є право дітей з особливими потребами на інтеграцію в суспільство, основою якої є забезпечення таким дітям доступу до якісної освіти. Навчання дітей з особливими потребами спільно з їхніми здоровими однолітками сприяє їх соціальній адаптації. Таке навчання є корисним також і для здорових дітей, бо вони на практиці вчаться бути гуманними, толерантними, більш добрими, розуміти проблеми інших. В них формується почуття відповідальності за товаришів, які

потребують не лише допомоги, а насамперед прийняття та визнання. Деякі науковці пропонують інклюзивну форму навчання в загальноосвітніх закладах лише для дітей з достатньо розвиненим інтелектом. Але все більш батьків дітей з вадами інтелектуального розвитку обирають інклюзивну форму навчання для своїх дітей. Вони сподіваються на підвищення соціальної компетенції їх дітей через наслідування поведінки здорових підлітків. Потрібна спеціальна цілеспрямована робота педагогів для досягнення певних позитивних результатів. Тому робота психолога з такими дітьми дуже важлива. Як і створення різноманітних програм для цієї категорії дітей, враховуючих вплив різних видів розладів і хвороб на процес навчання. Основною метою інклюзивної освіти є досягнення якісних змін в особистісному розвитку дітей з особливими потребами.

Програма курсу призначена для організації роботи з учнями молодшого шкільного віку, розрахована на 1 рік навчання (35 занять).

У програмі представлений цикл занять, метою яких є розвиток когнітивних функцій, подолання учнями емоційних проблем і проблем мотивації навчання, формування необхідних навичок упевненого

спілкування, підвищення самооцінки та позиціонування себе у колективі.

Мета корекційно-розвиткових занять реалізується розв’язанням таких **завдань.**

1. Розвиток сенсорно-перцептивної діяльності

2. Розвиток розумової діяльності (аналітико-синтетичного процесу, порівняння, узагальнення, класифікації) у взаємозв’язку з мовленнєвим розвитком.

3. Розвиток наочно-образного та словесно логічного мислення.

4. Корекційний розвиток вольової сфери (формування уваги, здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки).

5. Формування предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регуляційного компонентів)

6. Розвиток дрібної моторики.

Основні організаційні правила проведення занять:

- позитивний настрій учасників
- створення атмосфери довіри й комфорту, безпечного середовища
- враховування фізіологічного та емоційного стану учня
- корегування змісту заняття відповідно до сприйняття дитини
- кожна думка має право на існування
- прогнозування і створення ситуації успіху

Кожне заняття починається і завершується саморефлексією настрою.
Розминка включає роботу з таблицями Шульте , що допомагають концентрації уваги,

Основна частина заняття містить вправи, ігри, прийоми, обумовлені темою й метою заняття. Обов'язкові вправи з профілактики зору, розвитку дрібної моторики та співвіднесеності роботи півкуль мозку.

Очікувані результати: підвищення рівня розвитку пізнавальних процесів, саморегуляції, розвиток дрібної моторики рук, формування позитивної навчальної мотивації, підвищення самооцінки.

Дана програма пройшла протягом 2014-2016 років у Криворізькій загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №85 .

Зміст занять:

Корекція психічних процесів	Урок
Пізнавальні :	

відчуття і сприйняття	1,7,13,19 25,31
увага	2,8,14,20,26.32
память	3,9.15,21,27.33
мислення	4,10,16,22,28,34
уява	5,11,17,23,29,35
Емоційно-вольова сфера	6,12,18,24,30

№ з/п	Тема заняття	К-ть годин
1	Як ми відчуваємо світ. Розвиток сприйняття та тактильної пам'яті.	1год.
2	Розвиток уважності та стійкості уваги	1 год.
3	Розвиток зорової пам'яті.	1 год.
4	Розвиток здатності до узагальнення предметів	1 год.
5	Розвиток уяви.	1 год.
6	Знайомство з поняттям «емоції»	1 год.
7	Розвиток диференційованого сприйняття; розвиток просторових уявлень.	1 год.
8	Розвиток стійкості і переключення уваги.	1 год.
9	Розвиток слухової пам'яті.	1 год.
10	Розвиток здатності виділяти риси схожості і відмінності між предметами.	1 год.

11	Розвиток творчого мислення.	1 год.
12	Які бувають емоції.	1 год.
13	Мої відчуття.	1 год.
14	Розвиток стійкості уваги.	1 год.
15	Розвиток тактильної пам'яті.	1 год.
16	Розвиток здатності до виділення істотних ознак предметів.	1 год.
17	Розвиток уяви. Чого на світі не буває?	1 год.
18	Мій настрій	1 год.
19	Розвиток уміння працювати за інструкцією дорослого; розвиток дрібної моторики руки.	1 год.
20	Розвиток обсягу уваги	1 год.
21	Розвиток асоціативної пам'яті.	1 год.
22	Розвиток здатності визначати закономірність в послідовності подій	1 год.
23	Розвиток уяви та дрібної моторики рук	1 год.
24	Розвиток емоційної сфери	1 год.
25	Розвиток сприйняття форми та величини	1 год.
26	Розвиток слухової пам’яті та довільної уваги.	1 год.
27	Розвиток словесно- логічного мислення.	1 год.
28	Розвиток здатності до володіння операціями аналіз-синтез.	1 год.

29	Розвиток творчого мислення. Чарівні кульки.	1 год.
30	Розвиток вміння виражати емоції. «Прислухаюсь до себе»	1 год.
31	Розвиток дрібної моторики рук(ігри з сірниками)	1 год.
32	Розвиток стійкості уваги.	1 год.
33	Розвиток емоційної пам'яті.	1 год.
34	Розвиток уміння встановлювати зв’язки між різними умовиводами.	1год.
35	Розвиток творчого мислення.	1год.

Розробки занять для практичного використання

Заняття 1. Як ми відчуваємо світ. Розвиток сприйняття та тактильної пам'яті.

Мета: знайомство з можливостями органів чуття, тактильної пам'яті, розвиток навичок рефлексії, координації рухів.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2. Бесіда про сприйняття світу за допомогою органів чуття та про різні види пам'яті.

3. Вправа «На що це схоже?»

Дитині пропонується 10 дощечок з різною поверхнею, на зворотньому боці яких написані числа від 1 до 10. Інструкція: «Поклади дощечки в ряд по порядку від 1 до 10. Закрий очі і ретельно, не поспішаючи, доторкнись до поверхні кожної дощечки. Запам'ятай, які вони на дотик, на що вони схожі і в якому порядку лежать. Перемішай, не відкриваючи очей. Спробуй розкласти дощечки в тому ж порядку. Числа на дощечках повинні скласти числовий ряд від 1 до 10.

4.Бесіда-рефлексія. Яка дощечка була найприємніша? Чому? Що вона тобі нагадувала? Яка була неприємна на дотик? Чому? На що вона була схожа?

5.Вправа на розвиток координації рухів.

Інструкція: намалюй на аркуші обома руками одночасно а) банан, б) яблуко, в) грушу. Згадай, які вони на дотик.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Смайлики» (саморефлексія заняття)

Заняття 2. Розвиток уважності та стійкості уваги.

Мета: розвиток уваги, вміння зосереджуватись, бути уважним до оточуючого середовища ; розвиток саморефлексії; профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте.(див. додаток 1.)

3.Вправа «Знайди відмінності». Порівняння двох малюнків (див. додаток 2)

4.Вправа «Знайди і порахуй». Скільки цифр 0, 1, 2, 3 знаходиться в таблиці

0	4	7	2	5	7	2	8	3	6
3	1	4	8	1	0	4	7	2	9
6	5	8	0	9	4	2	9	1	5
8	6	5	1	4	5	3	7	1	8
1	5	3	2	8	4	0	2	5	4
9	3	0	7	0	2	8	5	7	3
3	6	7	9	8	4	9	6	9	4
1	8	5	3	2	6	2	9	7	0

5. Вправа з профілактики порушення зору:

Інструкція:« напишіть очима» три кола: спочатку за годинниковою стрілкою, а потім проти неї; три квадрата: спочатку за годинниковою стрілкою, а потім проти неї; три трикутника: спочатку за годинниковою стрілкою, а потім проти неї.

6.Вправа «Дальтоник»

Називайте вголос при читанні кольорового тексту колір слів. Саме коліру, а не те, що написано(усі слова надруковані літерами різного кольору).

7.Вправа «Термометр самопочуття». «Погода» (саморефлексія заняття)

Заняття 3. Розвиток зорової пам'яті.

Мета: розвиток навичок запам’ятовування інформації за допомогою зорового аналізатору, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття ». («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте.(див. додаток 1)

3.Вправа «Подивися!»

Дитині пропонується 10 пар картинок, пов'язаних одна з однією за значенням і розкладені у два ряди. «Запам'ятай пари !». Через 1 хв. картинки правого ряду прибрати, а лівий — залишити без змін. Дитина повинна дивлячись на картинки, що залишилися, назвати ті, які прибрали.

4.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока.

Спочатку підготуйте або намалюйте разом з дитиною картину: піщаний берег, море, вдалині видніються скелі, на хвилях погойдується кораблик, птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль. Пізніше, коли дитина навчиться уявляти морський берег без допоміжних матеріалів, картину можна прибрати. Дитині пропонується запам’ятати картину, а потім описати її, закривши очі.

5.Вправа на розвиток координації рухів.

Інструкція: намалюй у повітрі одночасно правою рукою коло, а лівою - квадрат. Потім навпаки: лівою - коло, а правою - квадрат.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Повітряні кульки»(саморефлексія заняття)

Заняття 4.Розвиток здатності до узагальнення предметів

Мета: розвиток операцій мислення, вміння уважно слухати і запам’ятовувати, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття» («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Гра «Спіймай м’ячик»

Оберіть категорію: назви квітів, дерев, імена, улюблені продукти, назви країн, тощо. Кидайте м’яч по черзі один одному , називаючи слова цієї категорії, поки ніхто не зможе більше придумати жодної відповіді

4. Вправа на узагальнення понять з ускладненням на запам’ятовування.

Пропонується 6 груп з п'яти слів. 4 слова з'єднаються загальним поняттям, одне – зайве. Дитина повинна знайти зайві слова та запам'ятати їх:

1) стіл, шафа, лампа, диван, крісло ;
2) сосна, береза. троянда, ялинка. дуб;
3) Олег, Іванко, Петров, Дмитро , Сергій;
4) річка, озеро, міст, море, ставок ;
5) кішка, собака, ворона,кінь, вівця;
6) солодкий, солоний, гарячий. кислий, гіркий.

Вправа 5. Малюємо носом

Вправа на зняття напруги з очей і шиї. Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Запропонуйте дитині носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

6.Вправа «Термометр самопочуття».«Різнокольорові стрічки» (саморефлексія заняття)

Заняття 5. Розвиток уяви.

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Що б сталося»

Що б сталося і що б ти зробив, якби :

-з крана на кухні полився апельсиновий сік;

-з хмари, замість дощу, стали падати родзинки;

- люди придумали таблетки від сну.

Про кожну ситуацію склади невелику розповідь з 7 речень.

4. Вправа «Чарівне яйце»

Дитині пропонується на аркуші паперу шаблон яйця(або кількох овалів). Потрібно домалювати овал так, щоб дістати новий предмет.

5.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока. Робота з картиною «морський пейзаж» (спочатку з реальною картиною, потім -з уявною). Приділіть увагу дрібним деталям: птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль, корабель далеко.. Дитині пропонується запам'ятати картину, а потім описати її, закривши очі.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Веселка настрою») (саморефлексія заняття).

Заняття 6 Знайомство з поняттям «емоції»

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Наші емоції»(див. додаток 3)

Інструкція: «Назви емоційні стани, зображені на малюнку. Розділи аркуш на дві половини, «подобається» - «не подобається». Перемалюй схематично емоції й поясни, чому тобі подобаються ці емоції, а інші –ні.

4. Вправи з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї. Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Дитині пропонується носом намалювати в повітрі який - небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Смайлики» (саморефлексія заняття)

Заняття 7 Розвиток диференційованого сприйняття; розвиток просторових уявлень.

Мета: навчити дитину сприймати різні характеристики простору, орієнтуватися у зошиті та приміщенні , розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття» («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3.Вправа Відгадай і намалюй

На дотик відгадай фігури, що знаходяться в мішечку (плоскі з картону), назви їх, а потім намалюй.

4. Вправа «У ванній кімнаті»(див. додаток)

Уяви, що ти знаходишся в ванній кімнаті і торкаєшся до кожного з цих предметів. Запам'ятай свої відчуття і розташування цих предметів. Як тільки запам'ятаєш, перегорни сторінку(див. додаток) Подивися на малюнок і скажи, чим він відрізняється від попереднього. Скільки речей змінили свої місця?

5. Вправа з профілактики порушення зору. Інструкція: намалюй очима вісімки.

6. Вправа «Термометр самопочуття» «Погода» (саморефлексія заняття).

Заняття 8 Розвиток стійкості і переключення уваги.

Мета: розвиток уваги та зорової пам’яті , саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Знайди і порахуй». Скільки цифр 4,5,6 знаходиться в таблиці

0	4	7	2	5	7	2	8	3	6
3	1	4	8	1	0	4	7	2	9
6	5	8	0	9	4	2	9	1	5
8	6	5	1	4	5	3	7	1	8
1	5	3	2	8	4	0	2	5	4
9	3	0	7	0	2	8	5	7	3
3	6	7	9	8	4	9	6	9	4
1	8	5	3	2	6	2	9	7	0

4.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока.

Робота з картиною «морський пейзаж». Спочатку з реальною картиною, а потім – з уявною. Приділіть увагу дрібним деталям: птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль, корабель далеко. Дитині пропонується запам’ятати картину, а потім описати її, закривши очі.

5. Вправа Що змінилося? Малюнок «Цуценя у вітальні»(див. додаток 4)

Подивися уважно на першу картину і запам'ятай предмети, що лежать на скатертині. Перерахуй предмети в тій послідовності, в якій вони впадуть зі столу. На другій картині собака стягує зі столу скатертину. Згадай, в якій послідовності лежали і впадуть предмети. Підпиши номера падіння предметів, що стоять на столі.

6.Вправа «Термометр самопочуття» . «Повітряні кульки» (саморефлексія заняття)

Заняття 9. Розвиток слухової пам'яті.

Мета: розвиток навичок слухової пам'яті, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Розповідь»

Інструкція: Я назву тобі декілька слів, а ти постарайся їх об'єднати. Придумай розповідь за допомогою цих слів.

Поляна, колесо, чашка, екскаватор, нора, лупа, весна, відро.

Розкажи розповідь. Згадай усі слова, які потрібно було запам'ятати.

5.Вправи з профілактики порушення зору

«Піжмурки». Міцно-міцно замруж очі на 5 секунд, а потім відкрий їх.

«Метелик». Поморгай очами, як маше крилами метелик – швидко і легко.

«Світлофор». По черзі закривай то ліве, то праве око, як блимає залізничний світлофор.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки»(саморефлексія заняття)

Заняття 10. Розвиток здатності виділяти риси схожості і відмінності між предметами.

Мета: розвивати вміння виділяти риси схожості і відмінності між предметами, вчити методам релаксації за допомогою дихально-координаційних вправ, розвивати координацію рухів, профілактика порушення зору,

1. «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Знайди 10 відмінностей»(«Обідня перерва»)(див. додаток 2)

4. Вправа «Порівняння предметів»

Чим схожі й чим відрізняються предмети?

Лев- собака; апельсин- помідор; метелик- птах; кішка- мишка; стілець-крісло; автобус- тролейбус.

5.Вправи з профілактики порушення зору:

« напишіть очима» цифри від 0 до 5.

6.Вправа на розвиток координації рухів:

Намалюй у повітрі обома руками одночасно «Будинок з трубою»

7.Вправа «Термометр самопочуття» «Веселка настрою» (саморефлексія заняття).

Заняття 11 Розвиток творчого мислення.

Мета: Розвивати уяву та творче мислення, саморефлексію почуття, координацію рухів; профілактика порушення зору(акомодації)

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Уяви наслідок»

Інструкція: придумай. Якомога більше подій, які можуть статися через названу подію: на вулиці хтось розбив банку варення;

4.Вправа «Домалюй картину»(див. додаток 5)

Дощ змив частину картини. Віднови її.

5.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока.

Робота з картиною «морський пейзаж» Спочатку з реальною картиною, потім- з уявною. Приділіть увагу дрібним деталям: птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль, корабель далеко. Дитині пропонується запам'ятати картину, а потім описати її, закривши очі.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Смайлики»(саморефлексія заняття)

Заняття 12. Які бувають емоції.

Мета: вчити визначати свій емоційний стан, знімати психом'язове напруження, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Вгадай емоцію»(див. додаток 3)

4. Вправа «Тренуємо емоції»

Дитині пропонується

насупитися, як:

– осіння хмара;

– роздратована людина,

– зла чарівниця.

Посміхнутися, як:

– кіт на сонці;

—хитра лисиця;

– радісна дитина.

Розізлитися, як:

– два барани на місточку;

– людина, яку вдарили.

Злякатися, як:

– заєць, зустрівши вовка;

– кошеня, на яке гавкає пес.

Втомитися, як:

—батько після роботи;

– мураха, притягнувши великий ціпок.

Відпочити, як:

– турист, що зняв важкий рюкзак;

– втомлений воїн після перемоги.

5. Вправи з профілактики порушення зору (Див. додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

Коло. Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте який-небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Погода» (саморефлексія заняття)

Заняття 13 . Мої відчуття.

Мета: продовжувати самопізнання через відчуття, познайомити із видами відчуттів та ставленням до них, сприяти зняттю психоемоційного напруження, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1)

3. Вправа «Відгадай за дотиком»

Дитині пропонується заплющити очі й доторкнутися до різних поверхонь: (тактильні картки, вата, мотузка, наждачний папір, гречана крупа, віск, хутро, велюр, фольга). Вона повинна здогадатися, що це, й розповісти про відчуття, які виникли в неї під час доторкання до різних поверхонь.

4. Вправа «Що звучить»

Дитині демонструються дзвіночок, барабан, брязкальце, бубон, папір та звуки, які видають ці предмети. Дитина з заплющеними очима слухає звуки, потім відповідає, що це було.

— Як ви відрізняли звуки?

— Які звуки були приємними, а які ні?

5. Вправи з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї.

Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Запропонуйте дитині носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Повітряні кульки» (саморефлексія заняття)

Заняття 14. Розвиток стійкості уваги.

Мета: формування довільної уваги, підвищення її стійкості, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Знайди і порахуй». Скільки цифр 7,8,9 знаходиться в таблиці

0	4	7	2	5	7	2	8	3	6
3	1	4	8	1	0	4	7	2	9
6	5	8	0	9	4	2	9	1	5
8	6	5	1	4	5	3	7	1	8
1	5	3	2	8	4	0	2	5	4
9	3	0	7	0	2	8	5	7	3
3	6	7	9	8	4	9	6	9	4
1	8	5	3	2	6	2	9	7	0

4.Вправа «Лабіринт» (див. додаток 7)

5 .Вправи з профілактики порушення зору

«Вгору-вниз». Подивися спочатку вгору, потім вниз, не нахиляючи голови.

«Годинник». Нехай очі дивляться то вправо, то вліво, як годинник: «тік-так». Повтори цю вправу 10 разів.

«Хрестики-нулики». Намалюй очима велике коло за годинниковою стрілкою, а потім – проти. Тепер намалюй хрестик: спочатку подивися вправо вгору, потім вліво вниз, а потім навпаки, провівши поглядом дві умовні лінії хрест-навхрест.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки» (саморефлексія заняття)

Заняття 15 Розвиток тактильної пам'яті.

Мета: розвиток уяви, тактильної пам’яті, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Впізнай професію і запам’ятай»

Для полегшення запам’ятовування повторюй рухи людей цих професій

- ✓ Кішка, шприц, ліки — *це...(ветеринар).*

- ✓ Дзеркало, ножиці, гребінець — це... *(перукар).*
- ✓ Набір голок, нитки, тканина — це... *(швачка).*
- ✓ Указка, зошити, учні — це... *(вчитель).*
- ✓ Діти, дитячий садочок, ігри — це... *(вихователь).*
- ✓ Прилавок, продукти, гроші — це... *(продавець).*
- ✓ Літак, штурвал, команда — *це... (льотчик).*
- ✓ Сумка, газети, листи — це... *(листоноша).*
- ✓ Фотоапарат, фотографії, діти — це... *(фотограф).*
- ✓ Комбайн, поле, зерно — це... *(комбайнер).*
- ✓ Будинок, цегла, цемент — це... *(будівельник).*
- ✓ Тролейбус, квитки, пасажири — це... *(кондуктор).*
- ✓ Книга, формуляр, читач — це... *(бібліотекар).*
- ✓ Папір, фарби, пензлики — це... *(художник).*

4. Вправи з профілактики порушення зору (Див. додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

«Коло». Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Веселка настрою» (саморефлексія заняття)

Заняття 16 Розвиток здатності до виділення істотних ознак предметів

Мета: розвиток навичок виділяти істотні ознаки предметів, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Назви одним словом»

- Суп, каша, компот, котлета.
- Курка, гусак, качка, індик.

• Кінь, корова, вівця, свиня.

• Вовк, лисиця, ведмідь, заєць.

• Капуста, картопля, цибуля, буряк.

• Пальто, шарф, куртка, костюм.

• Туфлі, чоботи, кросівки, босоніжки.

• Липа, береза, ялина, *сосна.*

4. Вправа «Четвертий зайвий»

• Слива, персик, квітка, вишня.

• Плаття, майка, шорти, чоботи.

• М'ясо, масло, молоко, тарілка.

• Березень, квітень, зима, травень.

• Стіл, диван, ковдра, шафа.

• Курка, синиця, півень, гуска.

• Круг, олівець, трикутник, квадрат.

• Цуценя, порося, кошеня, вовк.

• Синій, жовтий, зелений, ялинка.

• Фарби, альбом, пензлик, школа.

• День, зима, весна, осінь.

5. Вправи з профілактики порушення зору (Див. малюнок. Додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

« Коло». Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте Який - небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Смайлики») (саморефлексія заняття)

Заняття 17. Розвиток уяви. Чого на світі не буває?

Мета: розвиток уяви та уваги, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Буває -не буває»

Інструкція: Уважно послухай речення і підніми вгору великий палець, якщо текст відповідає дійсності, і опусти його донизу, якщо інформація нереальна. « Вовк бродить по лісу. Ведмідь сидить на дереві. У каструлі вариться чашка. Кішка по даху гуляє. Собака по небу пливе. Дівчинка пестить собаку. Будинок дівчинку малює.»

4. Вправа «Намалюй слово»

До названих слів зроби малюнок, який допоможе «побачити» слово.

«Дощ, пожежа, день, зустріч, свято, школа, зима, смуток»

5.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока.

Робота з картиною «морський пейзаж». Спочатку з реальною картиною, а потім з уявною. Приділіть увагу дрібним деталям: птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль, корабель далеко. Дитині пропонується запам'ятати картину, а потім описати її, закривши очі.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Погода» (саморефлексія заняття)

Заняття 18 Мій настрій

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте. (Див. додаток 1)

3. Вправа «Мій настрій»

Дитині пропонується брати по черзі маски , які демонструють різні настрої, та наводити приклади, коли у нього виникає такий настрій.(Я сумую, коли… . Я радію, коли… .)

4. Вправа з профілактики зору. Інструкція: намалюй очима своє им'я.

5.Вправа «Термометр самопочуття» « Повітряні кульки» (саморефлексія заняття.

Заняття 19 . Розвиток уміння працювати за інструкцією дорослого; розвиток дрібної моторики рук.

Мета: Розвивати саморегуляцію дій, увагу, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте. (див. додаток 1)

3. Вправа «Схований малюнок»

Інструкція: «Внизу аркуша написаний шифр твого малюнка. Кожна клітинка позначена буквою по горизонталі й цифрою по вертикалі. Тобі необхідно розфарбувати кольоровим олівцем вказані клітинки й отримати малюнок.

	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Г2 Б3 В3 Г3 И3 Б4 В4Г4 З4 Г5 Д5 Е5 Ж5 Г6 Д6 Е6 Ж6 Г7 Ж7 Г8 Ж8

4. Вправа «Знайомство»

Кінчик великого пальця правої руки по черзі сторкається кінчиків вказівного, середнього, безіменного пальців і мізинця; - ту ж вправу виконувати пальцями лівої руки; - ті ж рухи проводити одночасно пальцями правої і лівої руки;

«Пальці вітаються». З'єднати пальці обох рук «будиночком». Кінчики пальців

по черзі ляскають один по одному, вітаються великий з великим, потім вказівний з вказівним і т.д.

5. Вправа з профілактики зору.

Інструкція: намалюй очима три кола і два квадрата.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки» (саморефлексія заняття)

Заняття 20 . Розвиток обсягу уваги

Мета: розвиток обсягу уваги ,саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Від 1 до 10» (див.додаток 8)

Інструкція: уважно розглянь малюнок «Повітряні змії»

Порахуй, скільки і яких предметів зображено на ньому. Внеси дані. У тебе повинна вийти послідовність чисел від 1 до 10.

4.Вправа «Порахуй літери» (Див. додаток 9)

Скільки разів зустрічається літера Д?

Скільки разів зустрічається С?

Скільки разів зустрічається В?

Скільки разів зустрічається К?

Скільки разів зустрічається Л?

Скільки разів зустрічається У ?

Скільки разів зустрічається Р ?

Скільки разів зустрічається Ж ?...

5. Вправи з профілактики порушення зору (див. додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

«Коло»- Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Веселка настрою» (саморефлексія заняття)

Заняття 21 Розвиток асоціативної пам'яті.

Мета: удосконалювати короткочасну наочно-образну й асоціативну пам'ять, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Яскраві враження»

Заплющивши очі, уявіть відповідні картини та запам’ятайте їх:

- ✓ Кіт, який зловив мишу.
- ✓ Літак, що летить високо в небі.
- ✓ Веселка після дощу.
- ✓ Єгипетські піраміди.
- ✓ Рибки в акваріумі.
- ✓ Блискавка в темряві.
- ✓ Човен у морі.
- ✓ Собака, що крутить хвостом.
- ✓ Новорічна ялинка.
- ✓ Святковий торт на столі.

А тепер згадайте й запишіть назви уявлених картинок.

4.Вправа «Уявіть собі»

Із заплющеними очима уявіть собі зовнішній вигляд предметів, їхній смак, запах, звуки та інші відчуття, пов'язані з тими предметами, назви яких я зачитуватиму: папір, вовна, сир, бузок , гніздо,вікно ,лимон, мед, волосся, колесо, слон, ковбаса, морозиво, шовк.

А тепер спробуйте пригадати ці 15 предметів, записати їх назви на аркушах для відповідей.

5. Вправи з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї. Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Запропонуйте дитині носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Смайлики») (саморефлексія заняття)

Заняття 22. Розвиток здатності визначати закономірність в послідовності подій

Мета: розвиток навичок встановлювати послідовність подій, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Впорядкуй ілюстрації до казки(див. додаток 10)

4. Вправи з профілактики порушення зору

«Вгору-вниз». Подивися спочатку вгору, потім вниз, не нахиляючи голови.

«Годинник». Нехай очі дивляться то вправо, то вліво, як годинник: «тік-так». Повтори цю вправу 10 разів.

«Хрестики-нулики». Намалюй очима велике коло за годинниковою стрілкою, а потім – проти. Тепер намалюй хрестик: спочатку подивися вправо вгору, потім вліво вниз, а потім навпаки, провівши поглядом дві умовні лінії хрест-навхрест.

5.Вправа «Термометр самопочуття» («Погода») (саморефлексія заняття)

Заняття 23. Розвиток уяви та дрібної моторики рук

Мета: розвиток уяви, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактик а порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Танцюючі руки».

Дитині пропонується взяти два олівці , по одному в кожну руку. Покласти пе

ред собою два аркуші паперу. Закрити очі, й поки звучить музика, малювати на папері. Рухати руками в такт музиці. Потім можна подивитися,що вийшло.

4. Вправа «Серветка» (див. додаток 11)

Інструкція: в правому верхньому кутку кожного завдання намальовано кольо рову паперову серветку, згорнуту вчетверо(тобто двічі перегнуту навпіл) Після того як серветку згорнули, в ній зробили фігурний виріз. Визнач, який вигляд матиме серветка , якщо її розгорнути. Вибери один варіант з п'яти.

5. Вправа з профілактики порушення зору. Інструкція: намалюй очима сонечко.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Повітряні кульки» (саморефлексія заняття)

Заняття 24 . Розвиток емоційної сфери

Мета: розвиток емоційной сфери, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Незакінчене речення»

Діти, отримуючи від ведучого м'яч, закінчують речення:

Радість — це коли...

Печаль — це коли...

Жах — це коли...

Гнів — це коли...

Образа—це коли...

Сором — це коли...

Злість — це коли...

Задоволення — це коли...

Щастя — це коли...

4. Вправа «Подобається - не подобається».

Інструкція: Розділи чистий аркуш на дві половини і запиши відповіді на запитання:

- Що мені не подобається у школі?
- Що мені не подобається вдома?
- Що мені не подобається взагалі у житті?- на лівій частині аркуша, а на правой – відповіді на позитивні запитання:
- Що мені подобається у школі?
- Що мені подобається вдома?
- Що мені подобається взагалі у житті?

Важливою є саме така послідовність відповідей: спочатку негативні, а потім позитивні, щоб показати, що в житті більше приємних моментів й хороших людей.

5. Вправа з профілактики порушення зору. Інструкція: намалюй очима ромашку і тюльпан..

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки» (саморефлексія заняття)

Заняття 25 . Розвиток сприйняття форми та величини

Мета: розвиток уявлення про форми та величини, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3. Вправа «Порахуй фігури» (див. додаток)

Скільки разів зустрічається великий чорний квадрат?

Скільки разів зустрічається маленький чорний квадрат?

Скільки разів зустрічається великий білий квадрат?

Скільки разів зустрічається маленький білий квадрат?

Скільки разів зустрічається великий чорний трикутник?

Скільки разів зустрічається маленький чорний трикутник?

Скільки разів зустрічається великий білий трикутник?

Скільки разів зустрічається маленький білий трикутник?...

4.Вправа « Скільки тут кубиків?»(див. додаток 12)

Уяви собі, що всі фігури ти побудував сам. Скільки кубиків ти мусиш взяти для кожної з них?

5. Вправа з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї. Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Запропонуйте дитині носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Веселка настрою» (саморефлексія заняття)

Заняття 26. Розвиток слухової пам'яті та довільної уваги.

Мета: розвиток слухової пам'яті та довільної уваги, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Вправа «Несинитниця»

Інструкція: запам'ятай 10 слів, не пов'язаних між собою за змістом. Вигадай нісенітницю, щоб було цікаво і легше запам'ятовувати.

Груша, око, лев, береза, чобіток, окуляри, диван, лелека, чашка, рюкзак.

4. Вправа «Схований малюнок»

Інструкція: «Знизу аркуша написаний шифр твого малюнка. Кожна клітинка позначена буквою по горизонталі й цифрою по вертикалі. Тобі необхідно розфарбувати кольоровим олівцем вказані клітинки й отримати малюнок.

	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К
1										
2										
3										
4										
5										

6										
7										
8										
9										
10										

Д3 Е3 Ж3 В4 Ж4 А5 Б5 В5 Д5 Ж5 З5 И5 А6 И6 А7 Б7 В7 Г7 Д7 Е7 Ж7З7 И7 В8 Ж8

4.Вправи щодо профілактики порушення зору

«Вгору-вниз». Подивися спочатку вгору, потім вниз, не нахиляючи голови.

«Годинник». Нехай очі дивляться то вправо, то вліво, як годинник: «тік-так». Повтори цю вправу 10 разів.

«Хрестики-нулики». Намалюй очима велике коло за годинниковою стрілкою, а потім – проти. Тепер намалюй хрестик: спочатку подивися вправо вгору, потім вліво вниз, а потім навпаки, провівши поглядом дві умовні лінії хрест-навхрест.

5.Вправа на розвиток координації рухів.

Інструкція: намалюй у повітрі одночасно правою рукою квадрат, а лівою - трикутник. Потім навпаки: лівою - квадрат, а правою - трикутник.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Смайлики») (саморефлексія заняття)

Заняття 27. Розвиток словесно – логічного мислення.

Мета: розвиток словесно- логічного мислення, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Чим схожі і чим відрізняються»

Зошит-блокнот, риби- комахи, річка-озеро, людина-мавпа

4.Вправа «Читання навпаки»

лосиВепед

неМі пикули лосивепед. чаХо я ен істаюд од дплепей. елА сев нодо чунасяв дитизї дошкив. аН вироках я такатися юмів.

5. Вправи щодо профілактики порушення зору (див. додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

«Коло». Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Погода») (саморефлексія заняття)

Заняття 28 Розвиток здатності до володіння операціями мислення «аналіз-синтез»

Мета: розвиток операції мислення, навичок рефлексії, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3.Вправа «Велика таємниця»

Учневі пропонується відгадати 5«прихованих» слів та знайти серед них зайве

Ключ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
п	і	у	с	к	й	ч	в	а

796 425 5989 431 5894

4. Вправа «Встав літери і вилучи зайвий предмет»:

М..р..з	Г..з..та	Д..в..ий
С..і..	Кн..г..	В..л..к..й
Л..д	Ж..рн..л	К..р..тк..й
К..в..н	К..ша	В..да

5.Вправа на розвиток координації рухів .

Інструкція: намалюй у зошиті обома руками одночасно лівою- квадрат, правою-ромб.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Повітряні кульки»(саморефлексія заняття)

Заняття 29 .Розвиток творчого мислення. Чарівні кульки.

Мета: розвиток творчого мислення, саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки »)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Чарівні кола».

Намалюй предмети і явища, використовуючи кола як основу. Малювати можна як поза, так і всередині кола, використовувати одно коло для малюнка. Подумай, як використовувати кола, щоб вийшли оригінальні малюнки. Під кожним малюнком напиши, що намальовано.

4.Вправа з профілактики порушення зору « Уявна картина»:

Мета: для поліпшення «акомодації» - здатності чітко бачити предмети, що знаходяться на різній відстані від ока. Робота з картиною «морський пейзаж» Приділіть увагу дрібним деталям: птахи в небі, камінчики на березі, баранці хвиль, корабель далеко. Якщо дитина занудьгує раніше, заняття слід припинити.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки» (саморефлексія заняття).

Заняття 30. Розвиток вміння виражати емоції. «Прислухаюсь до себе»

Мета: навчити дітей розуміти свій емоційний стан, виражати свої відчуття й розпізнавати відчуття інших людей через міміку, жести, виразні рухи, інтонацію.

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Веселка настрою»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Вправа «Класифікація почуттів»

Діти отримують піктограми з різними емоціями. Треба роздивитися їх і розкласти за ознаками:

—які подобаються;

—які не подобаються.

Потім назвати емоції, зображені на піктограмах, пояснити чому він так їх розклав. Пропонується вибрати картку, яка відповідає настрою дитини сьогодні.

4. Вправи з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї.

Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Дитині пропонується носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Веселка настрою» (саморефлексія заняття)

Заняття 31. Розвиток дрібної моторики рук(ігри з сірниками)

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Смайлики»)

2.Робота з таблицями Шульте (див. додаток 1.)

3.Вправа «Підібрати ключ»

Завдання. У цій задачі з 10 сірників складена форма ключа. Пересуньте 4 сірники так, щоб вийшло три квадрата.

4. Вправа «3 квадрата»

Необхідно перекласти 3 сірники так, щоб отримати рівно 3 квадрата.

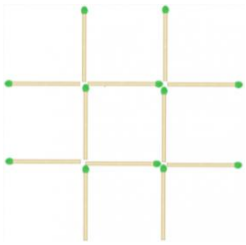

5.Вправа на розвиток координації рухів.

Інструкція: намалюй у повітрі одночасно правою рукою хвилю, а лівою - хмарку. Потім навпаки: лівою - хвилю, а правою - хмарку.

6.Вправа «Термометр самопочуття» («Смайлики») (саморефлексія заняття)

Заняття 32 Розвиток стійкості уваги.

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Погода»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Вправа «Порахуй знаки» (див. додаток)

Скільки разів зустрічається знак плюс ?

Скільки разів зустрічається знак мінус?

Скільки разів зустрічається знак питання?

Скільки разів зустрічається знак оклику?

Скільки разів зустрічається знак ділення?

Скільки разів зустрічається знак множення?

Скільки разів зустрічається тире?

4. Вправи з профілактики порушення зору (див. додаток 6)

Вправо-вліво — рухи очей по горизонталі. Повторіть 7–10 разів.

Вгору-вниз — рухи очей по вертикалі. Повторіть 7–10 разів.

«Коло»-. Рухи очей по колу (за годинниковою стрілкою і в протилежному напрямку). Повторіть 7–10 разів.

«Погляд удалину» — зафіксуйте який- небудь предмет на далекій відстані, потім переведіть погляд на більш близьку відстань. Повторіть кілька разів.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Погода» (саморефлексія заняття)

Заняття 33 Розвиток емоційної пам'яті.

Мета: розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Повітряні кульки»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Вправа «Розповідь про слова»

Дитині пропонується запам’ятати 10 пар слів , скласти про них цікаву історію. Чим незвичніше буде сюжет, тим легше запам'ятати.

4.Вправи щодо профілактики порушення зору

«Піжмурки». Міцно-міцно замруж очі на 5 секунд, а потім відкрий їх.

«Метелик». Поморгай очами, як маше крилами метелик – швидко і легко.

«Світлофор». По черзі закривай то ліве, то праве око, як блимає залізничний світлофор.

5.Вправа «Термометр самопочуття» «Повітряні кульки»(саморефлексія заняття).

Заняття 34. Розвиток уміння встановлювати зв’язки між різними умовиводами

Мета: розвиток уміння встановлювати зв’язки між різними умовиводами, розвиток саморефлексії почуття, координації рухів, профілактика порушення зору

1.Вправа «Термометр самопочуття » («Різнокольорові стрічки»)

2.Робота з таблицями Шульте(див. додаток 1.)

3. Вправа «Логічні ланцюжки»

Чи правильно зроблені висновки: Наприклад:

- ✓ Усі коти *люблять* молоко. Петрик любить молоко. Отже, Петрик —кіт.
- ✓ У всіх людей є вуха. У песика Джека є вуха. Отже, песик Джек — людина.
- ✓ У всіх людей є серце. Миколка — людина. Отже, у нього є серце.

- ✓ Деякі малюки часто плачуть. Юрчик — малюк. Отже, він часто плаче.
- ✓ Усі зимові місяці холодніші за літні. Січень —зимовий місяць. Отже, він холодніший за серпень.

4. Вправа «Зайве слово»

Малина, полуниця, яблуко, суниця, чорниця.

Ручка, папір, фломастер, олівець, пензлик.

Метелик, джміль, муха, мураха, оса.

Трикутник, прямокутник, коло, квадрат, відрізок.

Сметана, молоко, сир, ковбаса, масло.

Журнал, газета, папка, книга, словник.

Шафа, стіл, килим, ліжко, диван.

Чашка, тарілка, ніж, чайник, склянка.

Вчитель, водій, перукар, велосипедист, економіст.

5. Вправи з профілактики порушення зору « Малюємо носом» :

Мета: зняття напруги з очей і шиї.

Довге сидіння за партою сприяє погіршенню кровотоку в області шиї, через що виникають напруга і навіть біль, що також впливає на зір. Запропонуйте дитині носом намалювати в повітрі який-небудь предмет або букву. Спробуйте вгадати, що було намальовано.

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Різнокольорові стрічки»(саморефлексія заняття)

Заняття 35 . Розвиток творчого мислення

Мета: Розвиток уяви і творчого мислення, стійкості уваги, дрібної моторики, координації рухів, саморефлексії почуття, профілактики порушення зору.

1. «Термометр самопочуття » («Дерево настрою»)

2.Вправа «Метелик» = «Муха»

3. Вправа «Чарівник» Інструкція: намалюй дощ, шурхіт листя під ногами, політ птаха, спів жабки, лай собаки.

4. Вправа «Незвичайне застосування звичайних речей» (шляпа, гудзик, цегла, шнурки від кросівок).

5. Вправа щодо профілактики зору. Інструкція: намалюй пружинки очима.

6. Вправа «Долоня». Інструкція: обведи свою долоню. Домалюй її так, щоб вийшла нова картина .

6.Вправа «Термометр самопочуття» «Дерево настрою» (саморефлексія заняття).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами. / Директор школи –№ 34 – 2009.
2. Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі: роль шкільного психолога./ Завуч № 19 – 2009.
3. Інклюзивний підхід як основа освіти для всіх дітей./ За матеріалами Всеукраїнського фонду «Крок за кроком». Завуч –№ 2 – 2008.

4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К. : «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
5. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л., Піскун В. Н. Основи патопсихології. – Главник, 2008. – С. 75 – 80
6. Овчарова Р.В. Психологическое сопровождение родительства / Р.В. Овчарова. – М.: изд-во Института психотерапии, 2003. – 319 с.
7. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема. Навчальний посібник. – К.: 2007. – С. 17 – 37.
8. Соловйов Ю. Інтеграція дітей з відхиленнями у розвитку в сучасне суспільство./ Дефектолог – № 12 – 2007.

Інтернет-ресурси з проблеми інклюзивної освіти

- http://ussf.kiev.ua/
- http://www.ikpp.npu.edu.ua/
- http://edu.resobr.ru/archive/year/articles/1910/
- http://www.mon.gov.ua/
- http://www.canada-ukraine.org/
- http://www.defectology.ru/
- http://www.education-inclusive.com/uk/project_rationale.php
- http://www.disabilitystudies.ca/
- http://ispukr.org.ua/institut_specialnoyi_pedagogiki_apn_ukrayini.html
- http://samoosvita.in.ua/golovolomky-z-sirnykamy-z-geometrychnymy-figuramy

Додаток 1

3	17	21	8	4
10	6	15	25	13
24	20	1	9	22
19	12	7	14	16
2	18	23	11	5

8	5	25	17	11
19	12	24	4	7
23	15	22	14	3
9	20	10	16	13
21	6	2	18	1

21	22	9	19	14
2	5	18	25	12
23	15	6	13	8
24	11	3	17	1
4	7	16	20	10

4	11	8	6	20
13	1	21	12	3
10	23	14	19	7
22	16	9	18	2
24	5	25	15	17

21	22	9	19	14
2	5	18	25	12
23	15	6	13	8
24	11	3	17	1
4	7	16	20	10

4	11	8	6	20
13	1	21	12	3
10	23	14	19	7
22	16	9	18	2
24	5	25	15	17

Знайди 10 відмінностей

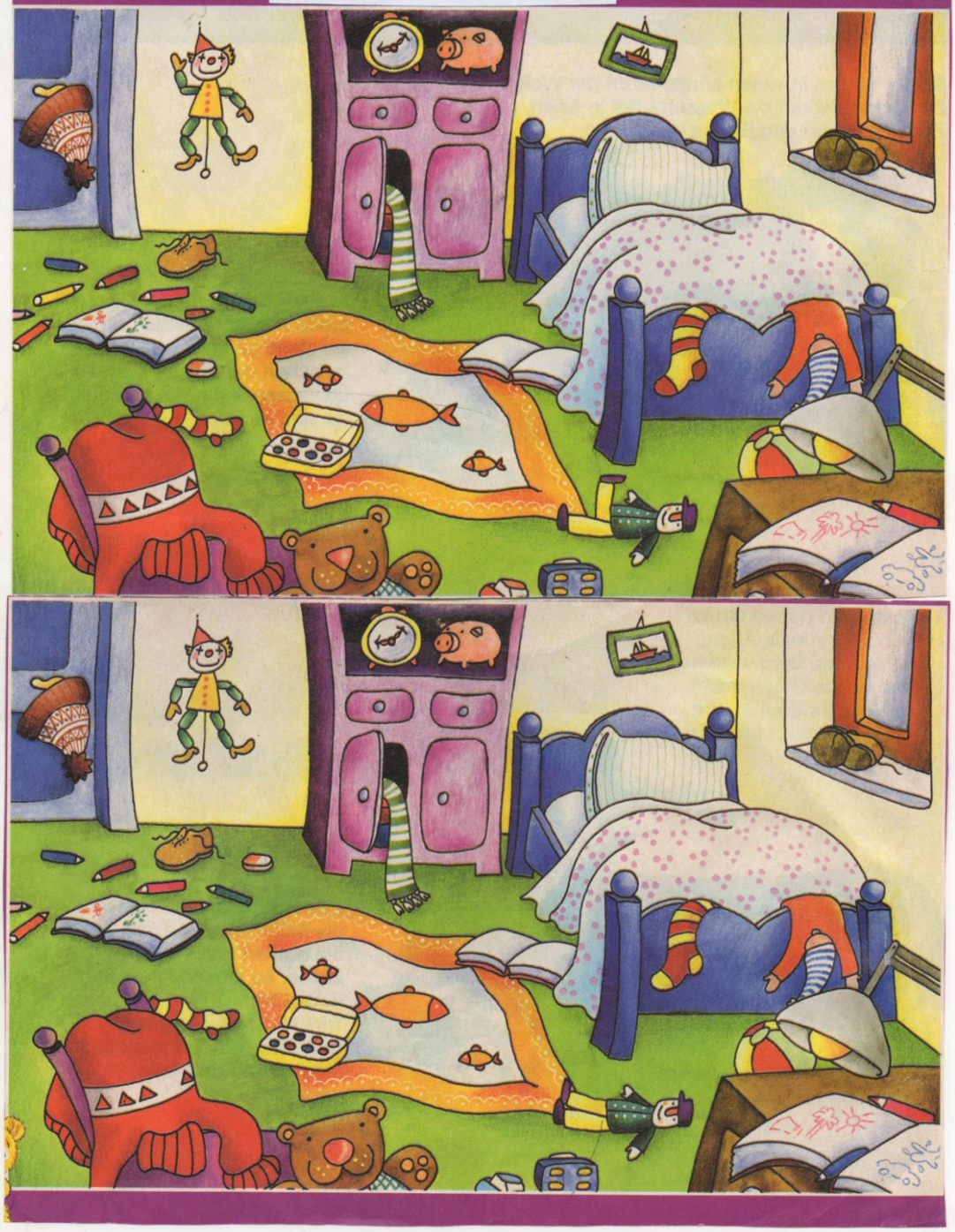

Знайди 10 відмінностей

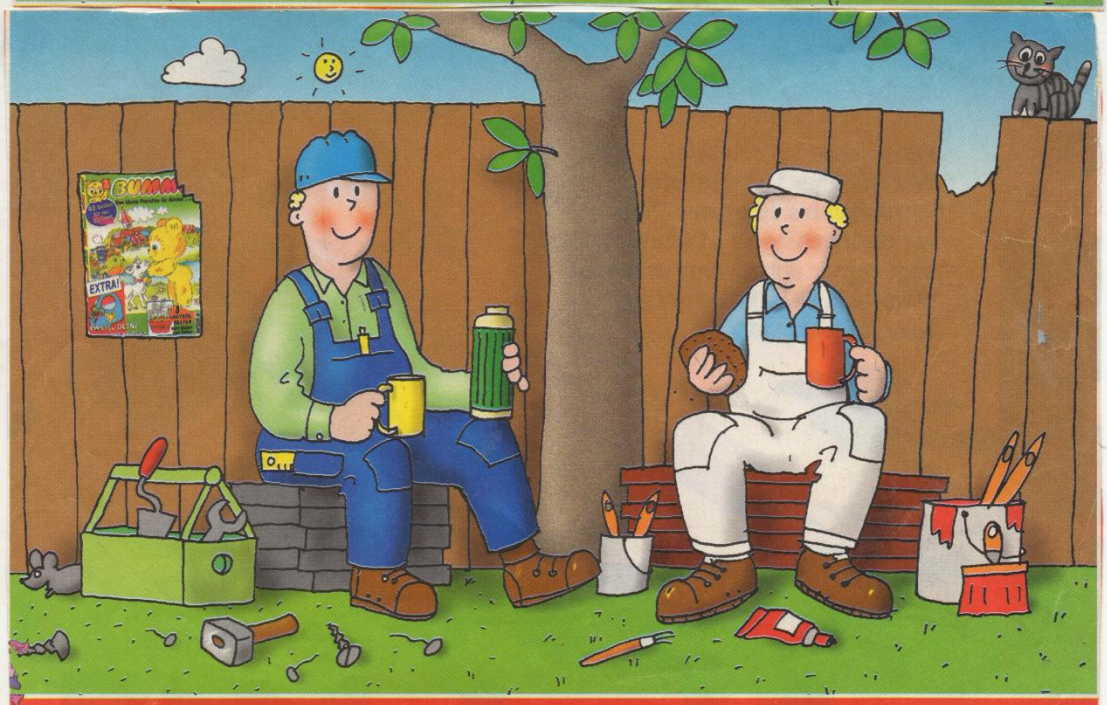

Додаток 3

Додаток 4

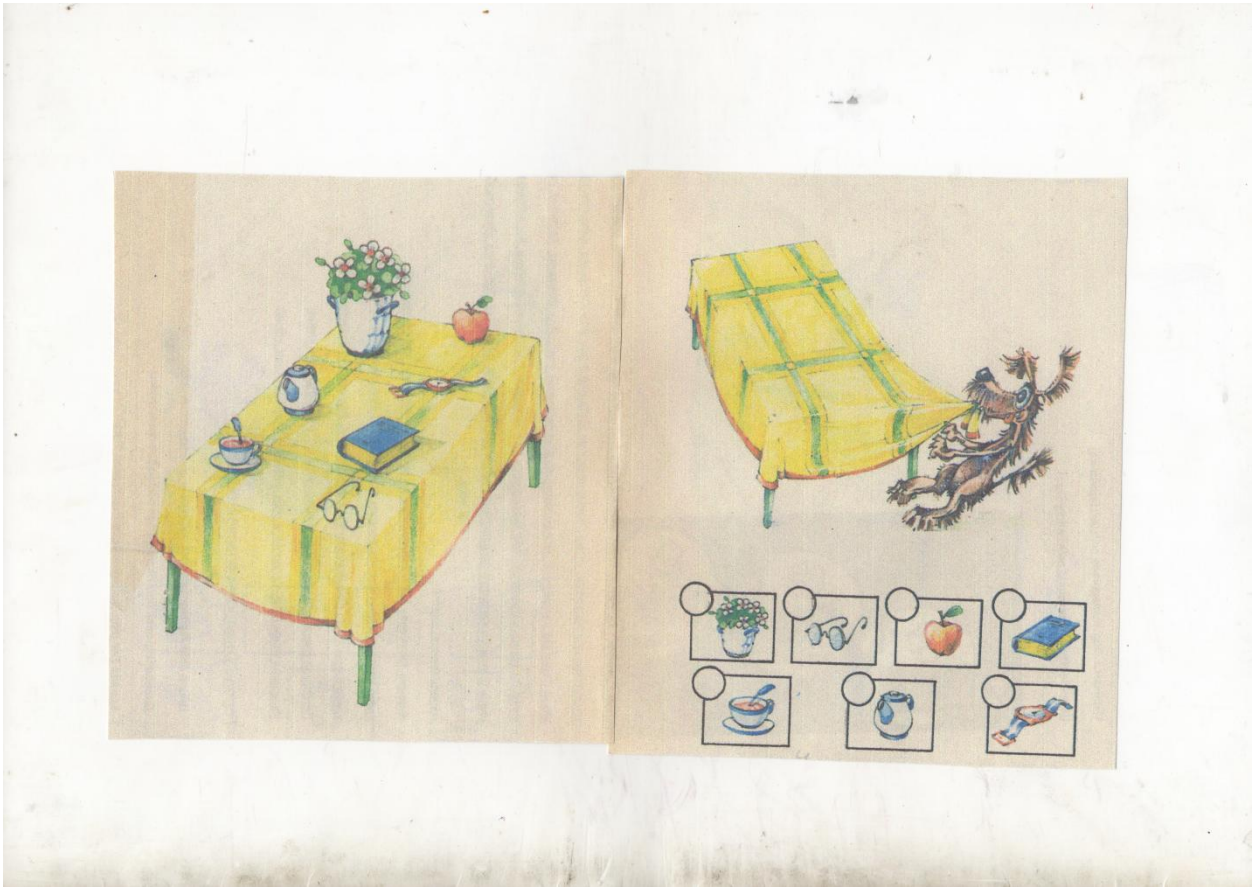

Додаток 5

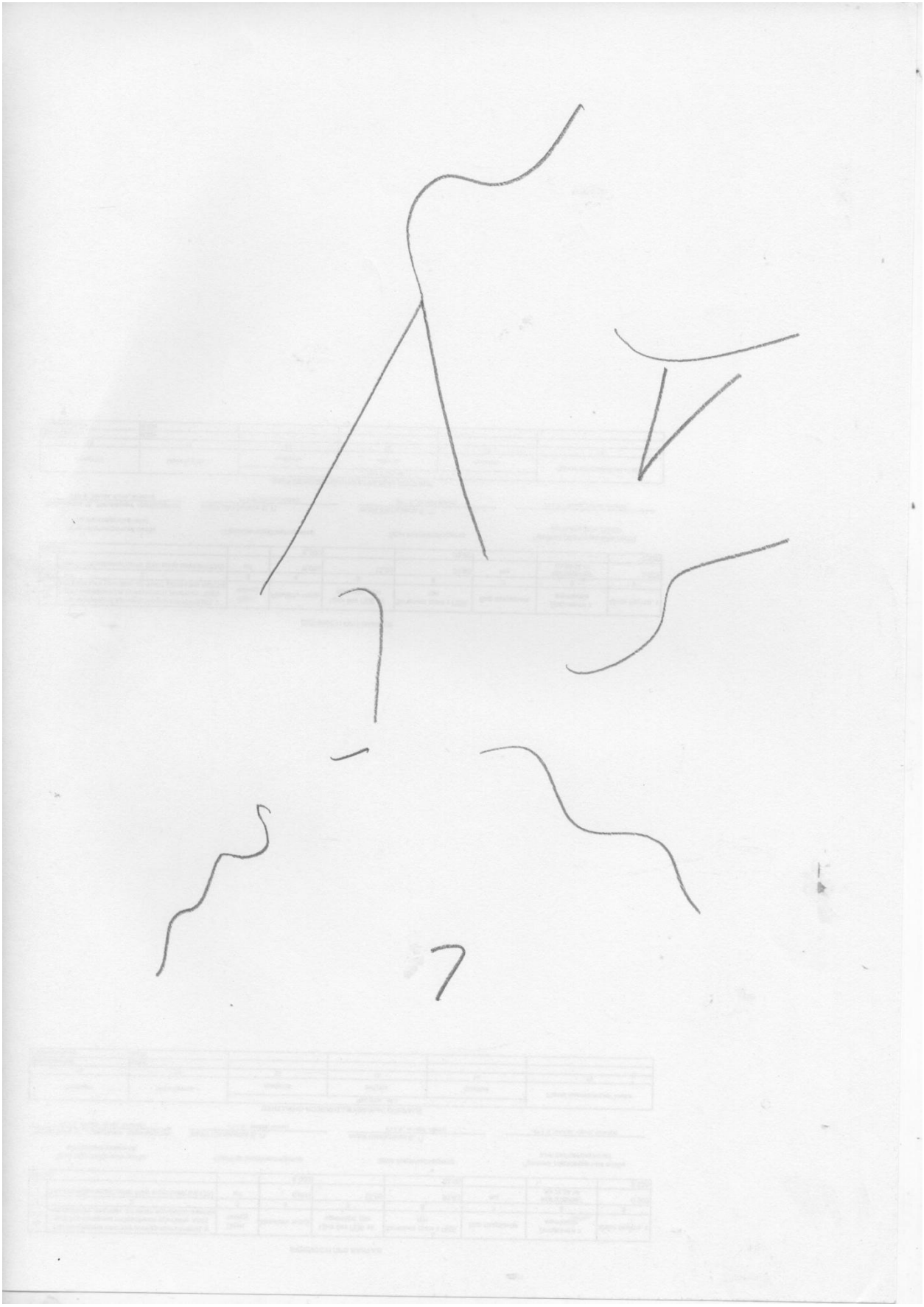

Додаток 6

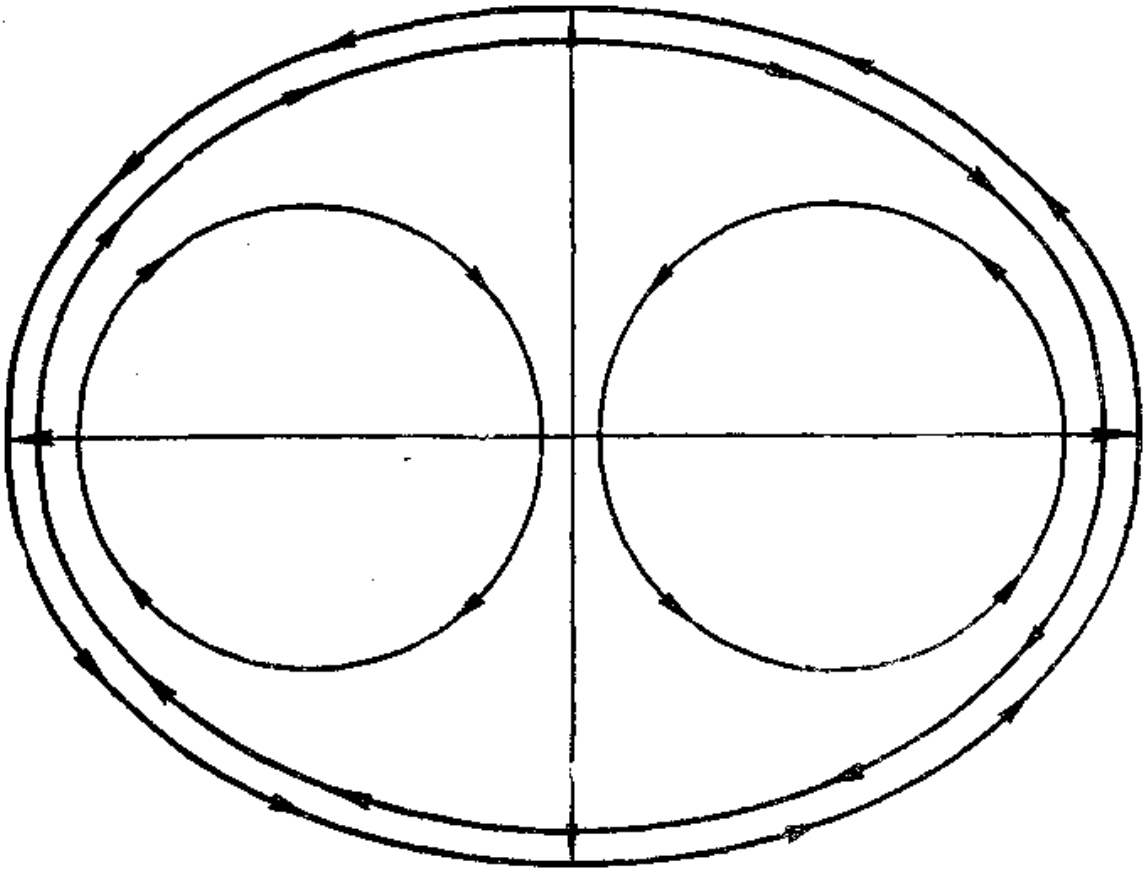

Додаток 7

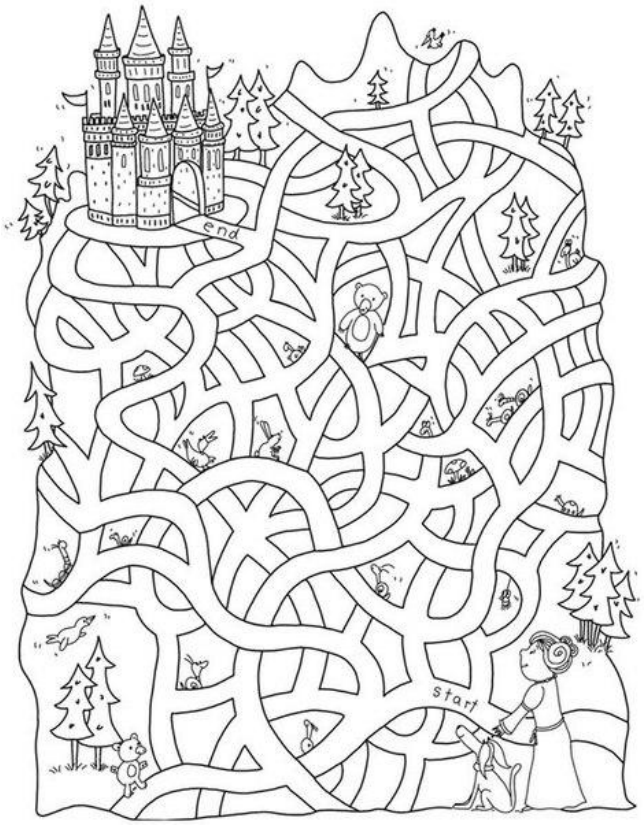

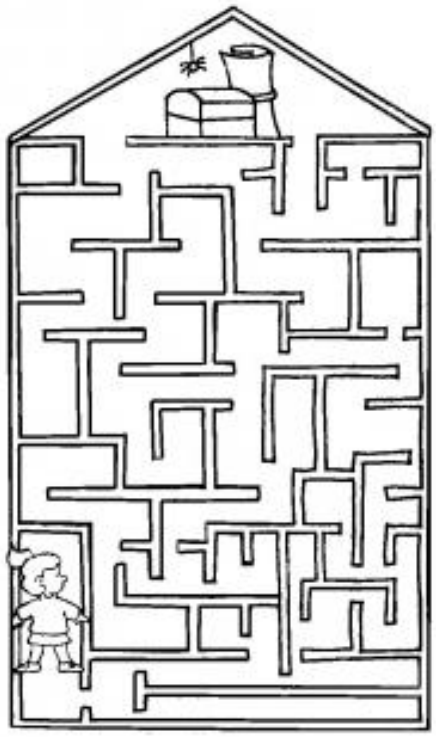

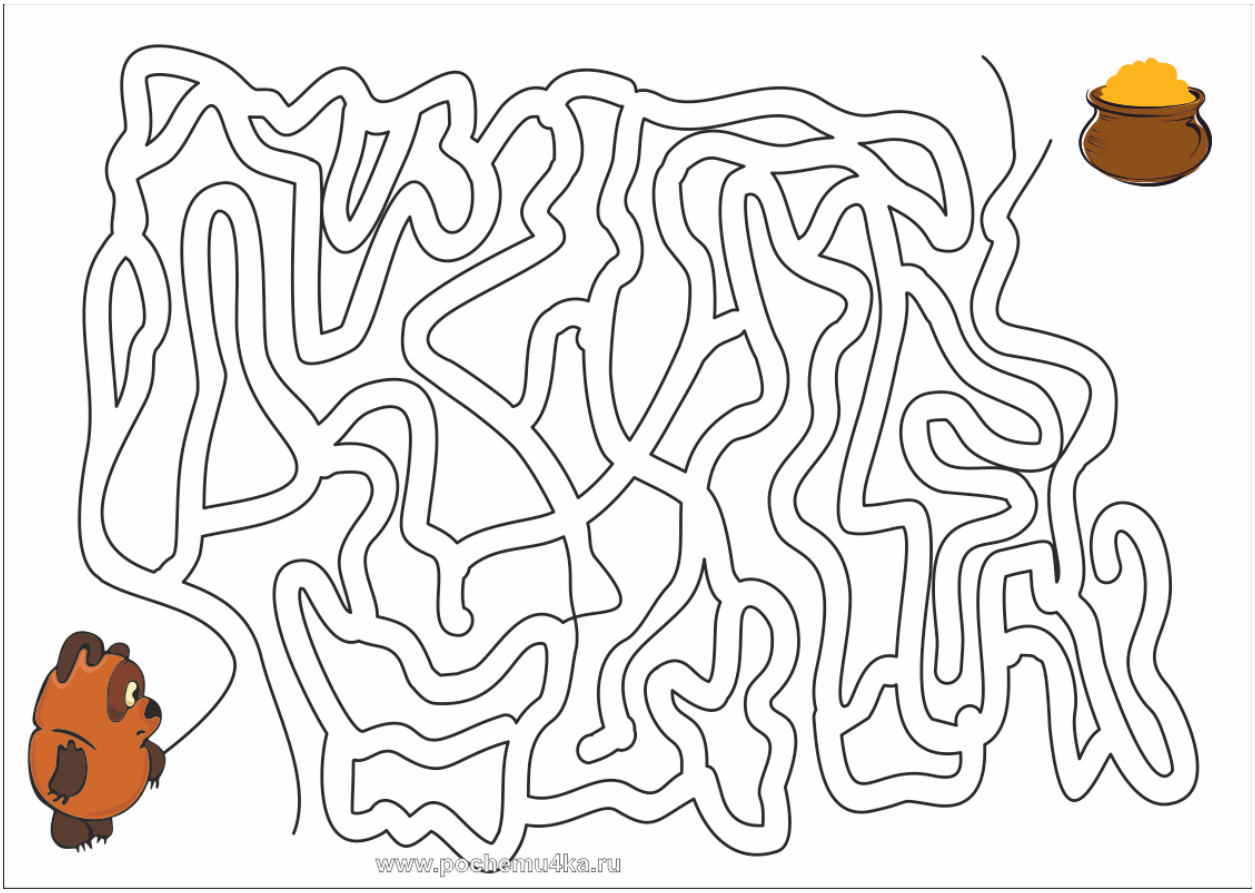

Додаток 8

Додаток 9

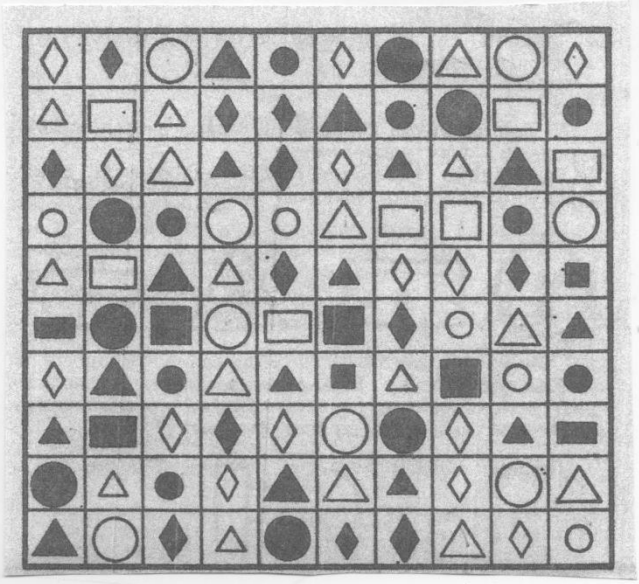

Д	К	Л	Ф	В	Ч	Ш	Ц	Я	К
И	Э	А	О	Я	У	Б	Е	Ж	Ш
У	У	Ш	А	Н	Б	Ю	Г	Я	Т
И	С	С	А	П	И	Л	П	Т	Х
Х	Д	З	М	Л	З	Г	К	Б	О
В	Л	Т	Л	Г	Ж	В	Л	К	З
Г	В	З	Ж	Ж	Г	Д	М	Ж	К
Д	Ч	Д	Ф	Б	Р	С	К	Л	Ц
М	Щ	З	Л	В	К	З	Б	Н	Р
С	Ч	Ф	Т	Ч	Р	Т	Х	Р	Н

:	!	/	?	×	·	×	:	!	/
?	+	·	×	+	+	×	−	:	/
−	/	:	×	?	!	·	/	·	−
+	·	?	−	/	+	?	!	·	:
/	−	+	×	!	?	·	:	/	+
·	:	/	+	−	×	!	?	:	−
+	?	!	/	×	−	·	:	−	?
!	?	·	:	−	+	×	:	·	×
−	+	×	·	?	!	−	:	/	·
:	·	−	+	×	?	!	/	·	+

Додаток 10

Додаток 11

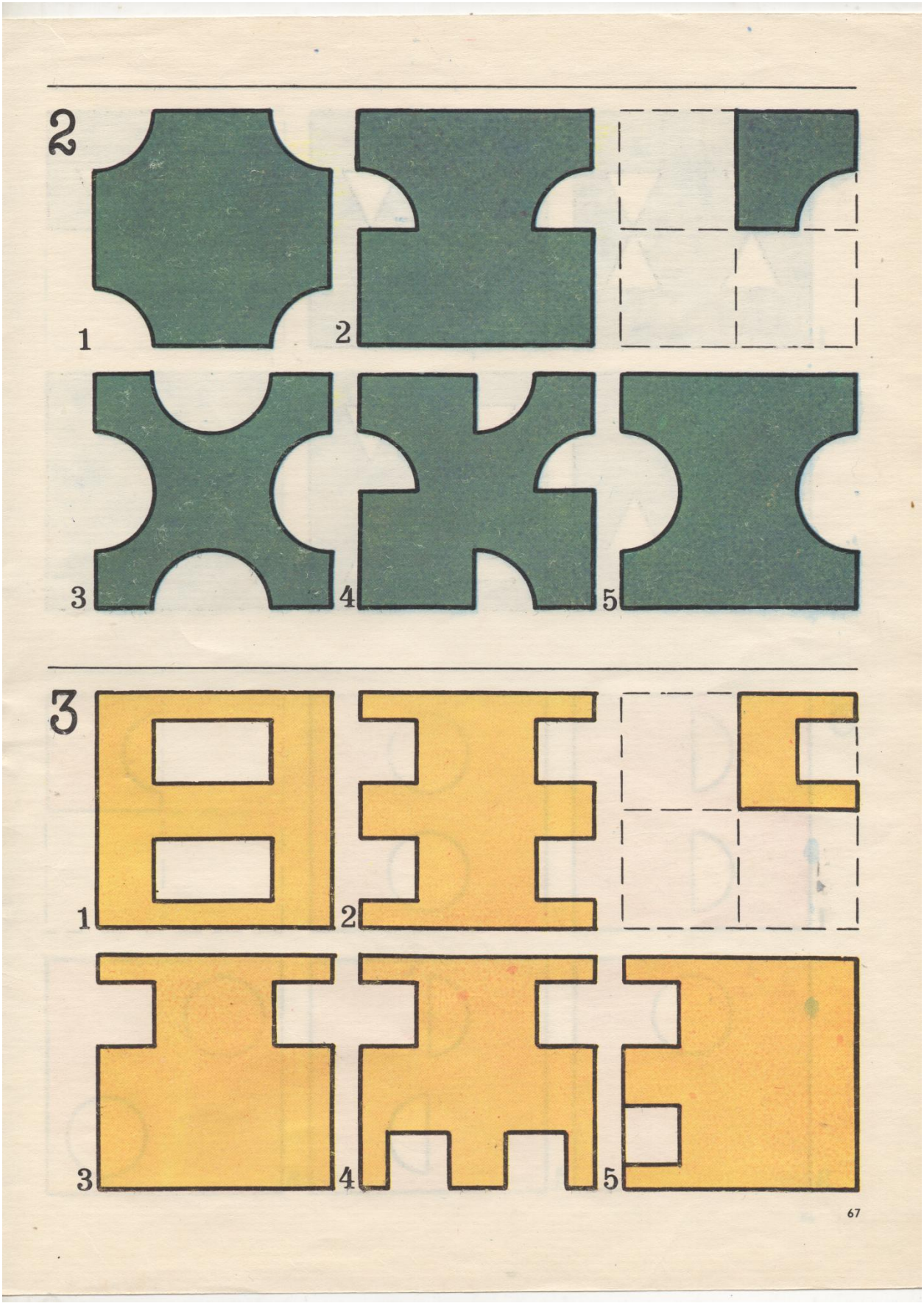

Додаток 12

6

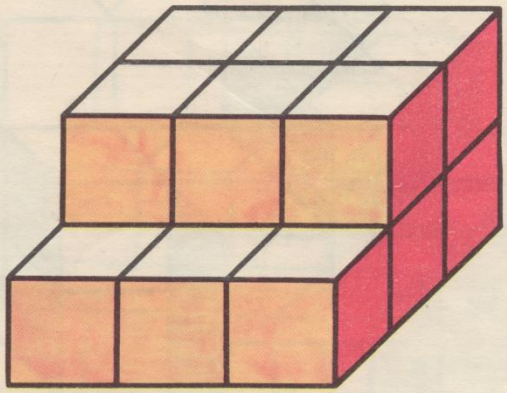
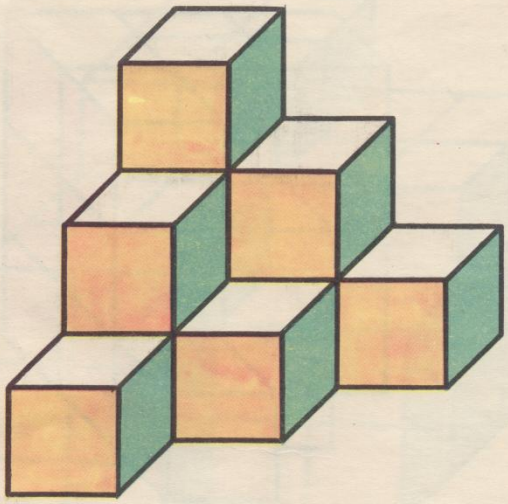
7